

Zetpil en klysma

Bij kinderen en jongeren met de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa

Je dokter en/of IBD verpleegkundig specialist heeft met je gesproken over het gebruik van zetpillen/ klysma's. In deze folder krijg je informatie over de werking en het gebruik van dit soort medicijnen. Deze folder is géén vervanging van de bijsluiter die je bij de apotheek krijgt. Heb je na het lezen van deze folder nog vragen, dan kan je daarmee terecht bij je dokter of IBD verpleegkundig specialist (IBD.sophia@erasmusmc.nl).

Algemeen

De oorzaak van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa is tot nu toe niet bekend. Daarom is de behandeling met medicijnen gericht op het verminderen van klachten en het voorkomen van verslechtering van je ziekte. Medicijnen kunnen gegeven worden om de ziekte rustig te maken (vaak een korte behandeling) maar ook om de ziekte rustig te houden (onderhoudsbehandeling voor jarenlang). Daardoor kan het zijn dat je verschillende medicijnen tegelijk moet gebruiken. De ziekte geneest dus niet door de behandeling met medicijnen, maar als het goed is verbeteren je klachten wel. Na het minderen of stoppen met (onderhouds)medicijnen kunnen de klachten weer terugkomen.

Wat is een zetpil of klysma?

Een zetpil en een klysma zijn medicijnen die worden gegeven via je billen.

Een zetpil kan je misschien kennen van een paracetamol. Je hebt zetpillen in allemaal verschillende soorten en maten. De meeste zetpillen hebben een vette/gladde buitenlaag, zodat hij gemakkelijk in te brengen is.

Er zijn ook verschillende soorten klysma's. Het zijn vaak een soort flesjes met daarin waterachtige vloeistof of een soort schuim. Dit schuim kan je het beste vergelijken met een soort haarschuim. Aan het flesje zit of moet een tuitje worden bevestigd om het medicijn in je billen te spuiten. Misschien ken je de klysma nog van de darmvoorbereiding die je hebt moeten ondergaan voor een darmonderzoek (coloscopie). Dan wordt soms een klysma gegeven om ervoor te zorgen dat het laatste stukje van je darm goed schoon is. In het klysma dat je dokter voorschrijft zit een ontstekingsremmend medicijn en is kleiner (dus met veel minder vocht).

Voorbeeld zetpil

Voorbeeld klysma

Waarom een zetpil of klysma?

Je dokter heeft je medicijnen voorgeschreven in de vorm van een zetpil of klysma. Er zijn verschillende redenen waarom een medicijn in de vorm van een zetpil of klysma wordt voorgeschreven. Bij mensen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa is de belangrijkste reden dat het medicijn rechtstreeks in de dikke darm wordt ingebracht om het daar zijn werk te laten doen. Het komt dan alleen in de endeldarm (het laatste stuk van de dikke darm) terecht en nauwelijks in de rest van het lichaam. Hierdoor heb je minder kans op bijwerkingen van het betreffende medicijn. Zetpillen en klysma's komen met name in aanmerking als de aandoening zich tot het laatste deel van de dikke darm beperkt. Daarnaast is het belangrijk om te weten dat het genezen van de colitis ulcerosa vaak begint bij het begin van je dikke darm en dat het laatste stukje dikke darm soms wat extra medicijnen nodig heeft. Dan wordt een zetpil/ klysma ook gegeven.

Gebruik

Meestal wordt de zetpil of het klysma voor 1 maal daags voorgeschreven. Dit doe je dan in de avond, voordat je gaat slapen. Het medicijn kan dan de hele nacht in de darm blijven en op die manier lang doorwerken.

Hoe een zetpil of klysma toe te dienen?

Zetpillen

- Ga vooraf naar het toilet en probeer te poepen. Op deze manier is het laatste stukje van je darm (endeldarm) leeg.
- Was je handen altijd vóór en nádat je een zetpil hebt in gebracht.
- Verwijder het folie van de zetpil (zie bijsluiter die door de apotheek is meegeleverd).
- Ga op je linkerzij liggen. Indien je linkshandig bent ga dan op je rechterzij liggen.
- Breng de zetpil in tussen je billen (in de anus). Het maakt daarbij niet zoveel uit of je de zetpil met de punt naar voren of met de stompe kant naar voren inbrengt. Als je de zetpil met een beetje water bevochtigt, kan je hem wat makkelijker inbrengen. Duw met een vinger de zetpil helemaal naar binnen, want anders duwen de spieren bij je billen de pil weer naar buiten.
- Het kan zijn dat je na het inbrengen van de zetpil het gevoel hebt dat je moet poepen (aandrang). Probeer er niet aan toe te geven, want de zetpil heeft enige tijd nodig om te smelten en de werkzame stof moet daarna via je darmen worden opgenomen.
- Als je de zetpil binnen tien minuten verliest, omdat je naar het toilet moet, kan je een nieuwe zetpil inbrengen.

Klysma

- Volg altijd de voorbereiding/bereiding van het klysma zoals beschreven staat in de bijsluiter die de apotheek bij het medicatie heeft meegegeven.
- Laat het klysma voor je deze toedient op lichaamstemperatuur komen, bijvoorbeeld in een lauwwarm waterbadje. Door het klysma op lichaamstemperatuur te brengen, wordt het klysma beter verdragen, en geeft het minder buikkrampen. Bij klysma in schuimvorm is dit niet nodig.
- Ga vooraf naar het toilet en probeer te poepen, zodat het laatste stukje van je darmen (endeldarm) leeg is voordat je het klysma inbrengt.
- Was je handen altijd vóór en nádat je een klysma inbrengt
- Ga op de linkerzij liggen, omdat in deze houding de vloeistof goed je darmen in kan stromen.

Indien je linkshandig bent ga dan op je rechterzij liggen.

- Houd je onderste been gestrekt en het bovenste gebogen.
- Schud het klysma goed. Breng de tuit van het klysma voorzichtig in de anus.
- Indien het inbrengen van de tuit van het klysma in de anus moeizaam gaat, probeer dan lichtjes te persen (net of je een windje moet laten). Door het persen opent de anus zich een beetje, waardoor het inbrengen soepeler gaat.
- Knijp de fles zo veel mogelijk leeg en trek deze weer uit de anus. Houd de fles ingeknepen als je hem terugtrekt. Hiermee voorkomt je dat de vloeistof weer terugvloeit in de fles. Er blijft altijd een beetje vloeistof achter in de verpakking. Dit is normaal, de ingebrachte hoeveelheid is voldoende voor de werking. Bij een schuimklysma breng je de tuit naar binnen en druk je op de knop en laat hem weer los. Wacht dan 10 seconden zodat het schuim uit het flesje kan komen. Verwijder daarna in 1 beweging het klysma.
- Blijf op je linkerzijde liggen, of indien je dat prettiger vindt, rol op je buik, en blijf ongeveer vijf tot 10 minuten in deze positie liggen om te voorkomen dat de vloeistof er weer uit komt.
- Houd er rekening mee dat wanneer je een beetje vloeistof knoeit, of als de vloeistof wegloopt, sommige medicijnen bruine vlekken kan veroorzaken in het linnengoed. Deze vlekken zijn er niet makkelijk meer uit te wassen. Je kan dit voorkomen door bijvoorbeeld op een absorberend matje of handdoekje te gaan liggen.

Bijwerkingen

Lees voor de bijwerkingen van het betreffende medicijn de bijsluiter die door de apotheek is meegeleverd bij de zetpillen / klysma's.

Opmerkingen/Complicaties

In principe geeft het zetten van een zetpil/ klysma geen aanleiding tot complicaties.

Het vullen van het laatste stukje van je darm (endeldarm) met het vocht van het klysma kan aanleiding geven tot buikkrampen en een ongemakkelijk gevoel. Koude vloeistoffen geven daar eerder aanleiding toe. Wees voorzichtig met het inbrengen van de 'tuit' van de klysma. Breng het klysma voorzichtig in, want er is kans op het aanbrengen van schade aan het darmslijmvlies. Dit kan pijnlijk zijn of het kan een beetje gaan bloeden. Indien het inbrengen van de tuit van het klysma in de anus moeizaam gaat, of je hebt veel last van aambeien, probeer dan lichtjes te persen. Door het persen opent de anus zich een beetje, waardoor het inbrengen soepeler gaat. Daarnaast kan wat vaseline worden aangebracht om het inbrengen makkelijker te maken.

Welke zetpillen en klysma's worden gegeven bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa?

Mesalazine (5-aminosalicylzuur)

Mesalazine wordt gebruikt bij ontstekingen van de dikke darm. Indien het medicijn in de vorm van een zetpil of klysma gegeven wordt, betreft het een ontsteking van het laatste stukje van de dikke darm. De werkzame stoffen komen bij een klysma vrij op de plek waar deze gegeven wordt. De werking treedt geleidelijk in. Mesalazine wordt gebruikt om een ontsteking tot rust te brengen en te houden. Mesalazine is bekend onder de volgende merknamen; Asacol®, Claversal®, Dipentum®, Mezavant®, Pentasa®, Salofalk®.

Bijnierschors hormonen/corticosteroiden (Beclometason en Budesonide)

Corticosteroiden werken ontstekingsremmend en verminderen daardoor de wondjes in je darm en daarmee de klachten. Ontstekingsverschijnselen in de darmen zoals pijn, diarree, bloed bij ontlasting nemen af. Je kunt meestal binnen een aantal dagen na het starten van de corticosteroïdklysma's verbetering verwachten. Vaak worden corticosteroïdklysma's voorgeschreven in combinatie met andere geneesmiddelen. Corticosteroïdklysma's zijn bekend onder de volgende merknamen; Entocort® en Budenofalk®.

Combinatie van beide middelen

Deze combinatieklysma's zijn bekend onder de namen Beclometason-Mesalazine Klysma FNA en bestaan uit zowel mesalazine als corticosteroiden.

Tot slot/vragen

Als je na het lezen van deze folder nog vragen heeft, kan je contact opnemen met je verpleegkundig specialist (IBD.Sophia@erasmusmc.nl).

